

MİLLETLERARASI TİCARET ODASI'NIN 1983'DE GÖZDEN GEÇİRİLEN BELGELİ AKREDİTİF İLE İLGİLİ YEKNESAK İLKELERİ VE TEAMÜLLERİ IŞIĞINDA BELGELİ AKREDİTİF

Ar. Gör. Demet (Çeliktas) ÖZDAMAR (*)

«Belgeli akreditif», özellikle milletlerarası ticaret ilişkilerinde en önemli ödeme araçlarından birisidir. Belgeli akreditif çerçevesi içinde; bir banka malı temsil eden belgeler karşılığında akreditif lehtarına (ki, bu genellikle bir satıcıdır) (kural olarak semeni) ödeme yapmayı üzerine alır.

En basit biçimi içinde belgeli akreditif üç taraftan oluşur: akreditif âmiri, banka ve akreditif lehtarı. Akreditif âmiri ve akreditif lehtarı arasında temel ilişki, bir satım ya da işgörme veya başka bir sözleşme türü olabilir. Bu sözleşmelerden ortaya çıkan ödeme borcunu akreditif aracılığı ile ödemek üzere, sözleşmenin tarafları asıl sözleşme içinde bir «akreditif şartı» kararlaştırırlar. Bu şekilde alıcı akreditif âmiri sıfatını (ya da statüsünü), satıcı da akreditif lehtarı sıfatını kazanır. Buna göre, akreditif âmiri ülkesindeki bir bankayı, malı temsil eden belgeler karşılığında ödeme yapmakla görevlendirir. Eğer bu banka, akreditif lehtarının ülkesindeki başka bir bankadan yararlanırsa, o zaman haber veren, ödeyen yahut da onaylayan bankalar şeklinde, akreditif işlemini işlevsel olarak kolaylaştıran diğer bankalar ortaya çıkacaktır. Bu bankaların tümünü, muhabir banka kavramı altında toplayabiliriz.

Belgeli akreditifte önemli bir ilke, «soyutluk ilkesi»dir. Bu ilkeye göre, hem akreditif âmiri ile lehtar arasındaki temel ilişki, hem de akreditif âmiri ile banka arasındaki karşılık ilişkisi, akreditif işleminin kendisinden bağımsızdır.

Böylelikle ne bankalar temel (asıl) ilişkiye (örneğin, bir satım sözleşmesine) (Yeknesak İlke ve Teamüller-Yİ- m. 3), dayana-

(*) Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi.

bilecek, ne de akreditif lehtarını, bankaların kendi aralarındaki veya akreditif âmiri ile akreditifi açan banka arasındaki sözleşmesel ilişkilere dayanamayacaktır (Yİ. m. 6).

Belgeli akreditifteki soyutluk ilkesi, önemli bir teminat fonksiyonunu da beraberinde getirir. Bunun yanında, belgeli akreditifin ödeme ve kredi fonksiyonu gibi, başka fonksiyonları da vardır.

Belgeli akreditif, Milletlerarası Ticaret Odası'nın «Belgeli Akreditif ile İlgili Yeknesak İlkeleri ve Teamülleri» (Yönergesi) ile düzenleme bulmuştur. Bu kuralların son gözden geçirilmesi (revizyonu) 1983'de olmuştur. Yeknesak İlkeler'in hukukî niteliği, belgeli akreditifin hukukî niteliğinde olduğu gibi, tartışmalıdır. Yeknesak İlkeler, milletlerarası müşterek hukukta, bir yandan şart hukuku (Klauselrecht) şeklinde nitelendirilirken, müşterek hukuk dışında diğer yandan da tek tek somut düzeyde başka anlam ve tanımlar içinde nitelendirilir. Milletlerarası müşterek hukuk; birden fazla ülkede bulunan bir kuralın ortak olarak kabul edilmesinde, kendine özgü bir hukukî amaç görülebilmesi ile tanımlanır. Böylelikle, en azından iki devlette aynı şekilde geçerli olan ve anlam ve amacına göre de böyle geçerli olması gereken, özel hukukla ilgili hukuk kurallarının birliği anlaşılmalıdır (1). Buna karşın, şart(lı) hukuk ise, buradaki bir alt kavramdır ve milletlerarası ticarî ilişkileri kolaylaştıran tek tek (örneğin, genel işlem şartları, formlar ve kısaltmalar vs... gibi) unsurlardır.

Somut düzeyde, tek tek ele alındığında belgeli akreditif, kural nitelikli, kendine özgü bir hukuk düzeni, örf ve adet hukuku, ticarî teamül, genel işlem şartları ve kısmen her ikisi olarak da nitelendirilmiştir. Milletlerarası Ticaret Odası'nın kanun yapma yetkisi olmadığından, örf ve adet hukukunun oluşma şartları (özellikle Yeknesak İlkeler'in bağlayıcılığı hususunda kişilerdeki iç bağlayıcılık unsuru) gerçekleşmediğinden, hukuk kuralları niteliği taşımayan ticarî teamül, bunun için gerekli şartları (yani, uzunca bir zaman süreci içinde fiili uygulama ve özellikle tarafların fiilen tanınması ve benimsemesi) tam olarak gerçekleşmediğinden, Yeknesak İlkeler taraflarca değil, aksine Milletlerarası Ticaret Odası'nca formüle edildiği için, Yeknesak İlkeler sayılan bu gruplar içinde gözlemlenemez. Kanaatimce, Yeknesak İlkeler, bununla birlikte, kısmen ticarî teamül, kısmen de genel işlem şartları ola-

(1) KROPHOLLER, Jan: Internationales Einheitsrecht, (Allgemeine Lehren), Tübingen 1975, s. 1.

rak gözlemlenebilir. Zira, her iki görüşün eksik yanları bu şekilde azaltılabilir.

Bu aşamada, bir nokta ortadadır. Şöyle ki, taraflar Yeknesak İlkelerin uygulanmasını temel ilişkide kararlaştırmak zorundadırlar (Yİ. m. 1). Zira, Yeknesak İlkeler hukuk kuralları niteliği taşımazlar, özellikle de uygulanması gereken emredici hukuk kuralları hiç değildirler. Ancak, konuya şu düzenleme açısından bakıldığında farklı bir durum ortaya çıkmaktadır.

«Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar ile Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın 89-32/1 Sayılı ve 90-32/2 Sayılı Tebliğlerine İlişkin Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Genelgesi» m. 4, alt m. 2 şöyledir (2):

- a) Akreditifli,
- b) Vesaik mukabili
- c) Mal mukabili

ödeme şekillerinde uluslararası kurallar ile bankacılık teamüllerine göre işlem yapılır.»

Bu durumda taraflar, Yeknesak İlkeler'in uygulanmasını kararlaştırmamış olsalar bile, bankalar uluslararası kurallara yani, Yeknesak İlkeler'e (ve bankacılık teamüllerine) göre, akreditif işlemi yürüteceklerdir.

Milletlerarası özel hukuk yönünden, Türk Hukuku'nda irade serbestisi ilkesi geçerlidir. Böylelikle taraflar, belgeli akreditifte uygulanacak hukuku serbestçe kararlaştırabilirler. Eğer bu yolda bir seçim yapmamışlarsa, o zaman Türk Hukuku'na göre, karakteristik edimin ifa yeri hukuku geçerli olacaktır.

Belgeli akreditifin çeşitli türleri vardır. Buna göre, dönülebilir, dönülemez, onaylı, onaysız, devredilebilir ya da devredilemez akreditif türleri, Yeknesak İlkeler'in çeşitli maddelerinde düzenlenmiştir.

Belgeli akreditifin hukukî niteliğine gelince, bu konu, benzer hukukî kurum (örneğin, kredi mektubu, kredi emri ve havale gibi) ve formlarla karşılaştırılarak incelenebilir (3). Ancak, kanımca,

(2) RG. 3.3.1990 - 20450.

(3) Havale görüşünü savunan Türk, İsviçre ve Alman Hukuku ile ilgili karar ve literatür için bkz: YHGK 4.11.1964 E. 942/K. 637 (AD. 1965 C. 5-6, s. 730, Batider C. 3, s. 332, ABD 1965, C. 3, s. 348); Y. 11.HD. 28.2.1980

belgeli akreditifin hukukî niteliğini böyle bir hukukî kurum içine sokan bir açıklamadan ziyade, belgeli akreditifin tek tek hukukî ilişkilerini ele alıp inceleyen bir görüş tarzı daha uygundur. Zira, belgeli akreditif bir çok tarafın katıldığı karmaşık (komplex) bir yapıdan oluşmakta ve büyük, geniş bir milletlerarası düzeyde işlev göstermektedir. Bu faaliyet de, çeşitli, birbirinden oldukça farklı hukuk sistemlerini ve hukuk kurallarını beraberinde getirmektedir. Böyle bir karmaşık yapı da ancak, detaylara (ayrıntılara) inilmiş bir görüş çerçevesi içinde, daha iyi bir çözüme ulaştırılabilecektir.

Basit ya da temel nitelikteki bir belgeli akreditifteki hukukî ilişkileri tek tek ele aldığımızda, üçlü bir ilişki karşımıza çıkacaktır: Lehtar (satıcı) ve akreditif âmiri (alıcı) arasındaki temel ilişki. Akreditif âmiri ile banka arasındaki karşılık ilişkisi ve nihayet üçüncü bir hukukî ilişki, banka ile lehtar arasındaki hukukî ilişkidir. Bu hukukî ilişkiler de bir ikinci bankanın (muhabir banka) işleme katılması ile taraflar arasında çeşitli şekillerde kombinasyona uğrarlar (örneğin, ikinci banka ile akreditif âmiri, lehtar ve akreditifi açan banka arasındaki ilişkiler).

Akreditif âmiri ve akreditifi açan banka arasındaki hukukî ilişki Alman Hukukundaki baskın görüşe göre, konusu iş görme olan bir eser sözleşmesi olarak nitelendirilmektedir (4). Türk Hukuku

E. 642/K. 941; 11.HD. 4.7.1980 E. 3185/K. 35446 (TEKİNALP, Ünal; Banka Hukukunun Esasları, İstanbul 1988, s. 431, 414); YÜKSEL, A. Sait: Bankacılık Hukuku ve İşletmesi, 2. B., İstanbul 1974, s. 263; ZEVLİLER, Aydın: Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, 3. B., Ankara 1987, s. 189-190; krş. GÖGER, Erdoğan(in bir karar incelemesi ile): «Belgeli akreditifin hukukî mahiyeti ve Yargıtay'ın bir içtihadı», Batider 1968, C. 4, S. 4, s. 692-693.

ATF 78 42 JT 1952 514; 104 II 275 JdT 1979 I 497; 108 III 94 JdT 1984 II 98; 110 III 39 JdT 1987 II 56; SJ 1986 529, 535; JdT 1989 I 344; SLONGO, Urban: Die Zahlung unter Vorbehalt im Akkreditiv-Geschäft, Zürich 1980, Rz. 3393; BGE 49 199; BGE 115 II 6970.

- (4) RAİTH, Raimund T.: Das Recht des Dokumentenakkreditivs in den USA und in Deutschland, Bonn 1985, s. 69; PLETT/WELLİNG: «Überblick über die Abwicklung des Dokumentenakkreditivs und die Rechtsstellung der beteiligten Parteien» DB, 1987, S. 925 vd.; BERNSTORFF, Cristoph Graf von: «Vorläufiger Rechtsschutz im Dokumentengeschäft nach deutschem und anglo-amerikanischem Recht» RIW 1986, s. 333; CANARİS, K. Wilhelm: Bankvertragsrecht 3. B., 1988, Rz. 923; RGHZ 114, 286 (271); krş. BGH WM 1958, 1542 (1543) ve BGH WM 1983, 1385; RGZ 106, 26 (27); 107, 78.

açısından, eser sözleşmesinin maddî bir konuya sahip olması gereği ön plandadır (BK. m. 355). Banka ve akreditif âmiri arasındaki hukukî ilişkinin Alman Hukukunda, bir vekâlet ilişkisi olarak görülmesinin nedeni, Alman Hukukunda vekâlet sözleşmesinin, Türk Hukukundan farklı olarak karşılıksız (ivazsız) (S 662 BGB; krş. BK. m. 386; Art. 394 OR) olmasıdır. Bu nedenle, bu hukukî ilişki Türk Hukukunda vekâlet olarak tanımlanmalıdır (4a). Bu ilişki içinde bankanın akreditif âmirinden bir ön (peşin) ödemeyi talep yetkisi olup olmadığı sorusuna Alman Hukuku açısından kolayca olumlu yanıt verilebilir. Buna karşın, Türk Hukuku açısından ise, ancak BK. m. 396 vd. hükümlerinin amaçsal yorumu ile bu sonuca ulaşılabilir. Zira, bankanın hiç bir şekilde kredi yükümü yoktur. Buna karşın, banka için, özellikle bu durumda bir riziko ya da sonuç vardır: Vekâlet sözleşmesi her iki tarafça her zaman için feshedilebilir (BK. m. 396).

Akreditif âmirinin «akreditifin açılmasını talep teklifi»nin bir şekle bağlı olup olmadığı hususu ilk olarak, Yeknesak İlkeler açısından, ikinci olarak, Yeknesak İlkeler'in uygulama alanı dışında incelenmelidir. Buna göre, Yeknesak İlkeler, çeşitli maddelerinde ve özellikle herşeyden evvel «Belgelerle İlgili Özen» ilkesi nedeniyle ve «akreditifin açılmasını talep teklifi»nde akreditifle ilgili hususları (taraf, vade, vs...) tek tek sayma gereği sonucu, yazılı bir şekil zorunluluğunu getirmektedir. Esasen bankalarca da önceden düzenlenmiş basılı, akreditif açılmasını teklif formları kullanılmaktadır. Eğer taraflar (alıcı ve satıcı), Yeknesak İlkeler'in uygulanmasını temel ilişkide kararlaştırmazlarsa, o zaman Borçlar Hukuku'nun genel hukuk kuralları geçerli olacaktır. Buna göre, akreditif âmirinin bankaya olan akreditif açma teklifi, hem bu ilişkiyi

(4a) SCHÄERRER, Heiner: Die Rechtsstellung des Begünstigten im Dokumenten-Akkreditiv, Bern 1980, s. 46; SLONGO s. 28; GAUTSCHI, Georg: Berner Kommentar, VI/2, Obligationenrecht, 5. Teilband (Kreditbrief und Kreditauftrag, Mäklervertrag, Agenturvertrag, Geschäftsführung ohne Auftrag), Art. 407-424 OR, Bern 1964, 4 a zu Art. 407 OR; HARTMANN, Jürg: Der Akkreditiv-Eröffnungsauftrag (nach den Einheitlichen Richtlinien und Gebräuchen für Dokumenten-Akkreditive (Revision 1962) und dem schweizerischen Recht), Diss. Zürich 1974, s. 17; BGE 100 II 148; BGE 111 II 76 (77) JT 1985 590.

ULUÇ, Mehmet R. «Borçlar Hukuku açısından akreditif» Batider, 1966, C. III, Sa. 3, s. 433, 475; GÖĞER, Erdoğan: Akreditif Muamelesi ve Hukukî Mahiyeti, 2. B., Ankara 1980, s. 53; ÖZDİLER, Galip M.: Akreditif (Dış İthalat) ile Satın Alma İşlemleri ve Üniversiteler Kanunları, Ankara 1974, s. 359; YÜKSEL, s. 264; TEKİNALP, Ü. s. 431, 435 vd.; Krş. GÖĞER (İçtihat) s. 693, 694.; BGH WM 1984 1214.

bir eser sözleşmesi olarak belirleyen Alman Hukuku, hem de vekâlet sözleşmesi olarak gören Türk Hukukuna göre şekle tâbi değildir (5).

Akreditif bankası (yani, akreditifi açan banka) ile ikinci (muhabir) banka arasındaki hukukî ilişkinin niteliği ise, bir iş görme sözleşmesi veya vekâlet sözleşmesi olabilir.

Alman Hukukuna göre, ikinci (muhabir) bankaların akreditif âmiri ile hiçbir hukukî bağlantısı yoktur. Türk Hukukuna göre ise, bunlar arasında, ikâme söz konusu olması halinde bir vekâlet ilişkisi mevcut bulunur. Aksi takdirde, eğer ikinci banka, birinci bankanın yardımcı şahsı durumunda ise, ikinci banka ile akreditif âmiri arasında hiçbir sözleşmesel ilişki bulunmaz.

Bankaların, özellikle muhabir bankaların, belgelerin incelenmesinde önemli bir görevi vardır. Yİ. m. 15'e göre, bankalar bütün belgeleri uygun bir dikkat ve özen ile incelemek zorundadırlar. Bu inceleme iki yönlüdür: Akreditif ve Belgelerde Özen İlkeleri (Der Grundsatz der Akkreditiv - und Dokumentenstrenge).

Akreditifte Özen İlkesi, belgelerin dış görünüş itibariyle (yani şeklen) akreditif şartlarına uygun olmasıdır. Belgelerde Özen İlkesi ise, belgelerin şeklen biribiri ile tutarlılığı, kendi aralarındaki uyumdur. Bankalar, belgelerin uygunluğunu sadece şeklen incelemek zorundadırlar. Yoksa, maddî ve içerik açısından değil... Çünkü, bankalar, akreditif âmiri (alıcı) ve lehtar (satıcı) arasındaki temel ilişkiye hiçbir etkileri olmadığı gibi, kural olarak bu konuda meslekî bir bilgiye, ihtisasa da sahip değillerdir.

İkinci (muhabir) bankaların akreditif (akreditifi açan) bankasının yardımcısı veya ikâme vekili olup olmadığı sorusu, Alman Hukukuna göre, her şeyden evvel sorumluluğu ortadan kaldırma olanakları bakımından önemlidir. İkâme vekâlet, akreditif bankasını sadece seçim ile ilgili olarak borçlu kılar. İkâme vekâlette (§ 664 BGB) akreditif bankası, ikâme vekilin davranışları nedeniyle olan sorumluluğundan kurtarılabilir.

Bu sorumluluktan kurtarma olanağı, yardımcı şahıs için ise, (§ 278 BGB) (tâcirler arasındaki ilişkilerde de), yardımcının ağır kusuru halinde sona erer. Akreditif bankasının, belgeli akreditiften ortaya çıkan yükümleri, kendileri aracılığı ile yürüttüğü ha-

(5) 32 Sayılı Karara İlişkin TC. Merkez Bankası Genelgesi m. 4/2 ayrı bir sonuca götürmektedir. Bkz. s. 3.

berci ve ödeme bankaları akreditif bankasının yardımcılarıdır. Akreditif bankası, bu (haber veren, ödeyen) aracı (muhabir) bankaları onların bu işlemlerle ilgili fazla bir hareket (veya takdir) alanları olmaksızın kullanır. Buna karşın teyit eden (onaylayan) banka ise, akreditif bankasının ikâme vekili durumundadır. Zira, akreditif bankası, kendisinin bir hareket serbestisi (takdir yetkisi) olan bu bankayı araya katmakta, kullanmaktadır.

Türk Hukukuna gelince, akreditif âmiri ile akreditif bankası arasında bir vekâlet ilişkisi bulunmaktadır. Buna göre eğer akreditif bankası akreditif emrinin (işleminin) yerine getirilmesinde, ikinci bir bankayı sadece basit bir yardımcı şahıs olarak kullanırsa bu kişi BK. m. 100 anlamında bir yardımcı şahıs olacak; yoksa, ikinci banka bir işlem teminini (iş görmeyi) üzerine alırsa, o zaman bu aracı banka (ikinci banka-muhabir banka), BK. m. 391 anlamında bir ikâme vekil olacaktır. İkâme vekâlet de bu maddeye göre, iki şekilde ortaya çıkabilecektir: Yetkili ya da yetkisiz ikâme vekâlet. Eğer yetkisiz bir vekâlet söz konusu ise, muhabir banka ve akreditif âmiri arasında bir vekâlet ilişkisi bulunacaktır. Fakat, muhabir banka ve akreditif bankası arasında böyle bir ilişki bulunmayacaktır. Buna karşın yetkisiz vekâlette, akreditif âmiri ve muhabir banka arasında, hiçbir şekilde doğrudan bir hukukî ilişki yer almamaktadır. Akreditif bankası, kendisi ve aracı banka arasındaki hak ve yükümlülükleri iç ilişkiye dayanarak (BK. m. 393/I gereği) akreditif âmirine devreder. Bunun yanında akreditif âmiri (yetkisiz ikâme vekâlette) kendisinin aracı banka ile doğrudan bir hukukî ilişki sahibi olmamasına rağmen, akreditif bankasının muhabir bankaya karşı sahip olduğu talep ve defileri bu (muhabir) bankaya karşı (BK. m. 391/III gereği) ileri sürebilecektir. Burada, yetkisiz ikâme vekâlette BK. m. 391/I, aynı BK. m. 100/I'de olduğu gibi uygulama alanı bulur, BK. m. 100/I'de olduğu gibi hareket edilir. Yetkili ikâme vekâlette, muhabir banka, zaten vekil durumundadır. Normal, basit yardımcı şahıslarda BK. m. 108/I, II, III geçerlidir. Alman Hukukunda olduğu gibi fonksiyonlarına göre (haber veren veya ödeyen banka vs. gibi) muhabir bankanın ikâme vekil ya da yardımcı şahıs olup olmadığı tespit edilecektir.

Sorumluluk ve yabancı hukuklarla ilgili sorunlar, Yeknesak İlkeler'in 20. m.sinde düzenlenmiştir. Buna göre, bankalar, muhabir bankaları bizzat kendileri seçmiş olsa bile, bu bankaların işlemleri ile ilgili hataları yüklenmemektedirler. Alman Hukukun-

da, Yeknesak İlkeler'in getirdiği sorumluluktan kurtulma olanakları, tacirler arasındaki ağır kusurlar bakımından (AGB-Gesetz) Genel İşlem Şartları Hakkındaki Kanun ile sınırlanmıştır (§ 11 Nr. 7 AGBG).

Türk Hukukuna göre, eğer bir aracı banka, yardımcı şahıs durumunda ise, akreditif bankası tamamen onun davranışlarından sorumludur. Ancak, bu sorumluluk bir anlaşma ile bertaraf edilebilir. Fakat, BK. m. 100/III niteliğindeki bankalarda (yani, mesuliyet hükümet tarafından imtiyaz suretiyle verilen bir sanatın icrasından tevellüt ediyorsa) (6), sorumluluk sadece hafif kusur için bertaraf edilebilir. Eğer bir muhabir banka, ikâme vekil durumunda ise, akreditif bankası, bu bankanın sadece seçim ve ona talimat verilmesinde özen yükümü taşır (BK. m. 391/II'ye uygun olarak). Buradaki sorumluluk BK. m. 99'a uygun olarak kaldırılabilir.

Akreditif bankası veya teyit eden (onaylayan) banka ve lehtar arasında akreditifin açılması veya teyidinden önce hiç bir hukukî ilişki yer almaz. Bundan sonra, bu bankalar lehtara karşı (BK. m. 17 niteliğinde) soyut bir borç vaadinde bulunurlar. Bu bir sözleşmedir, bu nedenle de ister açıkça, isterse de zımnî olarak kabule gerek vardır.

Alman Hukukuna göre, soyut borç vaadi yazılı bir biçime ihtiyaç gösterir. Ancak bu şartın da § 35 HGB'ye göre düşmesine karşın, Türk Hukukunda, kanımca, BK. m. 11 yazılı bir şekil şartını aramamaktadır. Diğer bankalar (haber veren, ödeyen bankalar) ve lehtar arasında hiçbir sözleşme yer almaz.

Akreditifin kendine özgü bir problemi de, soyutluk ilkesinin kesintiye uğramasıdır. Soyutluk ilkesine göre, defî ve itirazların ileri sürülememesi, belgeli akreditifin tabiat (yapı) ve amacından ortaya çıkar. Banka ve lehtar arasındaki hukukî ilişkideki defî ve itirazlar genel hukuk kurallarından (örneğin, geçerlilik defîleri, içerikle ilgili defîler ve doğrudan defîler) ortaya çıkar. Karşılık ilişkisindeki defî ve itirazları ise, banka lehtara karşı ileri sürmez.

Banka, temel ilişkiden doğan defî ve itiraflara kural olarak dayanamaz. Fakat, bu dayanamama, hakkın kötüye kullanılması

(6) Türk hukukunda, bankaların faaliyeti, hükümet tarafından imtiyaz suretiyle verilen bir faaliyet niteliğindedir: Yarg. HGK 4.11.1964 E. 962/K. 637, YÜKSEL, s. 270.

yaşığı ile çerçeveselmiştir (MK. m. 2/II). Buna göre, hakkın açıkça (aşıkâr) bir kötüye kullanımı (sui istimali) hukuken bir koruma görmez. Böylelikle, burada hakkaniyet gereği, hakların aşırı kullanımı ve kötüye kullanımları önlenmek amacı ile, soyutluk ilkesinin bir kesintiye uğraması durumu ortaya çıkmaktadır. Geçici hukukî koruma tedbirlerine de (ihtiyatî haciz ve ihtiyatî tedbir) aynı şekilde, ancak istisnaî durumlarda izin verilebilir (İİK. m. 257 vd, HUMK. m. 101 vd.).

Son olarak belgeli akreditifin devri (Yİ. m. 54) ile akreditiften doğan ödeme taleplerinin (alacaklarının) temliki (Yİ. m. 55) birbirinden farklı olduğu belirtilmelidir. Karşı (alt) akreditif türü de akreditifin devri ile aynı ekonomik amaç ve etkileri taşıyan başka, benzer bir yoldur (7).

Belgeli akreditifin çeşitli sona erme sebepleri bulunmaktadır. Başlıcaları, ödeme, akreditif süresinin dolması, akreditiften dönme, özel sebepler (mücbir sebepler), ölüm, fiil ehliyetinin kaybı, iflas vs...dir. Bu sebepler de tek tek, katılanlar açısından ve belgeli akreditifin fonksiyonu açısından bazı özelliklere sahiptirler (BK. m. 397).

(7) Ayrıntılı bilgi için bkz: NIELSEN, Jens: Grundlagen des Akkreditivgeschäfts, Köln 1985, s. 163 vd.